

مرکز اطلاعات دارک عملی ایران
شماره ۰۰۰۰

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا اللَّهُمَّ

خداوند متعال را سپاسگزارم برای تمام گردانیدن نعمتش،
خداوندی که حمد را بهای نعمتش قرار داد.
خداوندی که هیچکس مایوس از نعمت او نیست
و نعمت او همگان را شامل است
خداوندی که از رحمت دریغ نمی‌کند و نعمت او زوال نمی‌پذیرد.
نهج البلاغه

۳۵۷۷۳

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی

شهید صدوقی یزد

دانشکده دندانپزشکی

گروه تشخیص بیماریهای دهان و دندان

012487

پایان نامه:

جهت دریافت دکترای دندانپزشکی

موضوع:

مقایسه پیگمانتاسیون مخاط دهان در افراد سیگاری و غیر
سیگاری مراجعه کننده به بخش تشخیص دانشکده دندانپزشکی

به راهنمایی استاد محترم:

سرکار خانم دکتر احدیان

نگارش:

مهدی علی آقاجان

۳۸۷۷۳

با سپاس بی پایان از:

سرکار خانم دکتر احدیان

که در تمام مراحل تحقیق و نگارش این پایان نامه با راهنمایی ارزنده خود مرا
مورد لطف و عنایت خویش قرار دادند. امیدوارم الطاف خداوند متعال همواره
شامل حال ایشان باشد.

با تقدیر و تشکر از:

استاد ارجمند سرکار خانم دکتر عزالدینی،

معاونت محترم پژوهشی و استاد محترم به پاس همکاری مداوم و راهنماییهای

ارزنده ایشان

با تشکر از:

هیئت محترم قضات که افتخار کسب فیض و دانش را در حضور یکایکشان

داشتم.

با سپاس فراوان و تشکر از

کلیه اساتید محترم و گرامی که در طول دوران تحصیلی از وجود پربرکتشان

بهره‌مند شدم.

و همچنین

جناب آقای مهندس احمدیه مشاور محترم آمار

تقدیم به پدر بزرگوارم

که لحظه لحظه زیستنم را در سایه بزرگواری و دانایی اش آسودم و

وجود پرافتخارش زینتی است جاودانه

بر فراز سربلندیهای من

تقدیم به مادر عزیزم

او که تبلوری است همیشه جاوید از صبر، صفا و ایثار

او که همواره کلام پر امیدش

مرهم زخمهای نومیدی ام بود

هر آنچه دارم

فرش قدوم پر مهرتان باد

تقدیم به خواهر و برادرانم

که ضمیر آگاه و اندیشه‌های والایشان روشنگر راهم

و محبت‌های بیدریغشان آرامش خاطر من است.

خلاصه فارسی

از آنجایی که پیگمانتاسیون مخاط دهان، از شایعترین ضایعات مبتلاکننده حفره دهان می باشد و مصرف سیگار به عنوان یکی از عوامل مهم اتیولوژیک در این ضایعه شناخته شده است، بررسی ارتباط میان مصرف سیگار و فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان با توجه به مطالعات اندک انجام شده در این زمینه، مهم ارزیابی می شود. در این مطالعه، با هدف مقایسه فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان میان سیگاریها و غیر سیگاریها، یک مطالعه توصیفی - مقطعی روی ۲۹۹ نفر از افراد مراجعه کننده به بخش تشخیص دانشکده دندانپزشکی یزد انجام شد که در این جامعه، ۵۹ نفر سیگاری و بقیه غیر سیگاری بودند.

افراد مورد مطالعه در این تحقیق شامل ۱۵۲ مرد و ۱۴۷ زن در محدوده سنی ۷۰-۱۳ سال می باشند. در این بررسی، پیگمانتاسیون مخاط دهان برحسب مصرف سیگار، سن، جنس، شغل، تحصیلات، رنگ پوست و محل ابتلا بررسی گردید. در این مطالعه، فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان افراد سیگاری $4/86\%$ (۵۱ نفر از ۵۹ نفر) و در افراد غیر سیگاری $2/41\%$ (۹۹ نفر از ۲۴۰ نفر) بود. همچنین فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان در افراد ۱۰-۲۴ سال $3/41\%$ ، افراد ۲۵-۳۴ سال $2/45\%$ و افراد ۳۵-۷۰ سال $9/65\%$ بود. ($pvalue = 0.02$)

فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان در مردان $2/59\%$ و در زنان $8/40\%$ بدست آمد. همچنین ارتباط میان پیگمانتاسیون مخاط دهان با تحصیلات و پیگمانتاسیون

مخاط دهان با شغل، معنی دار نبود ($Pvalue > 0.05$).

شایعترین محل پیگمانته در قدام لثه با ۹۴/۱٪ در افراد سیگاری و ۷۴/۷٪ در افراد غیرسیگاری بود همچنین ارتباط میان پیگمانتاسیون مخاط دهان با رنگ پوست، تنها در مخاط گونه معنی دار بود و در بقیه نواحی، این ارتباط، معنی دار نبود و پیگمانتاسیون لثه لینگوالی در هیچیک از گروههای مورد مطالعه مشاهده نگردید. در این مطالعه ارتباط معنی دار میان مدت زمان مصرف سیگار و پیگمانتاسیون مخاط دهان و تعداد نخ سیگار مصرفی با پیگمانتاسیون مخاط دهان بدست آمد.

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۳	فصل اول: کلیات.....
۴	تنباکو و اثرات آن.....
۴	تاریخچه.....
۴	گیاه شناسی.....
۵	توتون و اشکال مختلف مصرف آن.....
۹	ترکیبات شیمیایی دود سیگار.....
۱۱	فیزیوپاتولوژی ترکیبات مختلف دود سیگار.....
۱۴	مصرف تنباکو و سلامت عمومی.....
۱۵	مصرف تنباکو و سلامت دهان.....
۱۵	۱- سرطان دهان (Oral. Cancer).....
۱۶	۲- لکوپلاکیا (Leukoplakia).....
۱۷	۳- بیماری پریودنتال.....
۱۷	۴- زبان مودار (Hairy - tongue).....
۱۸	۵- تغییر درک بو و مزه غذا.....
۱۹	۶- ساییدگی و تغییررنگ دندان و تغییرات بافتی.....
۲۰	۷- اروژن دندانها (Dental - erosion).....

- ۸- تاخیر در التیام زخم (Delayed wound healing) ۲۰
- ۹- سینوزیت Sinusitis ۲۰
- پیگمانتاسیون مخاط دهان ۲۱
- تشکیل ملانین در بدن ۲۱
- پیگمانتاسیون داخلی ۲۳
- ۱- پیگمانتاسیون فیزیولوژیک (Physiologic - Pigmentation) ۲۳
- ۲- پیگمانتاسیون ملانین در بیماریهای ارثی ۲۴
- ۳- پیگمانتاسیون ملانین در اختلالات اندوکرینی ۲۵
- ۴- پیگمانتاسیون ملانین در اثر مصرف داروها ۲۶
- ۵- رسوب رنگدانه آهن در نسوج ۲۷
- ۶- کاروتنمیا ۲۷
- ۷- یرقان (زردی) ۲۸
- پیگمانتاسیون خارجی ۲۸
- ۱- اجسام خارجی ۲۸
- ۲- نمکهای فلزی سنگین ۲۹
- ۳- زبان سیاه مودار (Black Hairy Tongue) ۲۹
- ۴- رنگ پذیری سطحی مخاط ۳۰
- اتیولوژی Smoker's Melanosis ۳۰

۳۱	نمای بالینی (ماکروسکوپی)
۳۱	نمای میکروسکوپی
۳۲	مروری بر مطالعات مشابه
۴۶	فصل دوم: روش کار
۴۷	روش کار
۴۷	اهداف و فرضیات (Objectives & Hypothesis)
۴۷	هدف کلی طرح (General objective)
۴۷	اهداف فرعی طرح (Specific objective)
۴۸	فرضیات (Hypothesis)
۴۹	مواد و روش کار
۴۹	روش کار
۵۳	فصل سوم: نتایج
۵۴	نتایج
۶۲	فصل چهارم: بحث و نتیجه‌گیری
۷۵	فهرست منابع و مأخذ
۸۲	ضمیمه

فهرست جداول

جدول شماره (۱-۳): توزیع فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان برحسب

مصرف سیگار..... ۵۶

جدول شماره (۲-۳): مقایسه توزیع فراوانی پیگمانتاسیون نواحی مخاط

دهان برحسب مصرف سیگار..... ۵۷

جدول شماره (۳-۳): مقایسه توزیع فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان

برحسب رنگ پوست..... ۵۹

جدول شماره (۴-۳): مقایسه توزیع فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان

برحسب سن..... ۵۹

جدول شماره (۵-۳): مقایسه توزیع فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان

برحسب جنس..... ۶۰

جدول شماره (۶-۳): مقایسه توزیع فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان

برحسب تحصیلات..... ۶۰

جدول شماره (۷-۳): مقایسه توزیع فراوانی پیگمانتاسیون مخاط دهان

برحسب شغل..... ۶۱

فهرست اشکال

شکل (۲-۱): پیگمانتاسیون فیزیولوژیک ۵۲

شکل (۲-۲): Smoker's Melanosis ۵۲

فهرست نمودارها

نمودار شماره (۳-۱): مقایسه پیگمانتاسیون مخاط دهان بر حسب میانگین

تعداد نخ سیگار مصرفی روزانه ۵۸

نمودار شماره (۳-۲): مقایسه پیگمانتاسیون مخاط دهان بر حسب میانگین

سالهای مصرف سیگار ۵۸

مقدمه

تغییر رنگ (پیگمانتاسیون) مخاط دهان از شایعترین ضایعات مبتلاکننده حفره دهان می باشد به طوری که دارای شیوعی در حدود ۴/۹٪ نسبت به سایر ضایعات مخاط دهان می باشد^(۳۸).

پیگمانتاسیون حفره دهان به علل متعدد بروز می نماید و لیکن به طور کلی شامل: ضایعات عروقی همانند هماتوم، واریکس (Varix) و همانژیوم، نفوذ مواد با منشاء خارجی همانند آمالگام و گرافیت (Tattoo)، ضایعات ملاناتیک (خال پیگمانته، ملانومای بدخیم و ماکول ملاناتیک دهانی Oral - Melanatic - Macule)، بیماریهای سیستمیک همچون نوروفیبروماتوزیس، آدیسون، کوشینگ، سندرمهایی مثل آلبرایت، پوتز جگرز، ترانسفوزیون خون، اختلالات هورمونی مثل حاملگی و مصرف کنتراستپتوها، مصرف داروهای همچون داروهای ضد مالاریا، ضد حاملگی، ضد افسردگی سه حلقه‌ای و تغییر رنگهای فیزیولوژیک حفره دهان می باشد^(۳۹).

در اکثریت این حالات، افزایش پیگمان ملانین در لایه بازال علت تغییر رنگ مخاط می باشد که از لحاظ میکروسکوپی تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند^(۴۰).

از جمله علل شایع پیگمانتاسیون مخاط دهان استعمال دخانیات می باشد. شیوع پیگمانتاسیون مخاط دهان در افراد با استعمال دخانیات طی بررسی انجام شده در سامبر ۱۹۸۲ توسط Axell و Hedin، ۲۱/۵٪ در افراد سیگاری در مقایسه با ۳٪ در افراد با عدم استعمال